

Tractatvs De Sacramentis Et Censvris

Hurtado, Gaspar

Moretus, 1633

Dispytatio XIII. De impredientibus incursionem Excommunicationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94788](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94788)

DISPUTATIO XIII.

De impedientibus incurfionem Excommunicationis.

DIFFICULTAS I.

Utrum ignorantia impediatur incurfionem Excommunicationis maioris.

CONVENIUNT Doctores, ignorantiam, siue physicè siue moraliter inuincibilem (adhuc comitantem) siue facti, ut homicidij, siue Iuris (cuius nomine etiam comprehenditur præceptum transitorij)

ob cuius transgressionem fertur excommunicatio maior, impedire incurfionem excommunicationis maioris. Quod verum existimamus contra nonnullos Tract. de Censuris in communi, Difficultate XXI. etiam si operans det operam rei aliàs illicitæ, quia ignorantia inuincibilis tam facti v.g. homicidij quam Iuris, quo prohibitum est factum v.g. homicidium, excusat homicidium à culpa homicidij, ob quam fertur excommunicatio, & ob eandem rationem inaduertentia actualis omnimoda tam facti quam Iuris impedit incurfionem excommunicationis, quia scilicet excusat à culpa.

Et quia ignorantia inuincibilis & omnimoda inaduertentia actualis Iuris Ecclesiastici, quo factum est prohibitum, excusat ab inobedientia respectu Ecclesiæ, ob quam solam incurritur excommunicatio; ideo quamuis factum etiam sit prohibitum Iure naturali aut diuino, impedit incurfionem excommunicationis.

Ignorantia tamen vincibilis plene voluntaria siue facti siue Iuris, adhuc Ecclesiastici, non impedit incurfionem excommunicationis maioris late absolute contra eos qui aliquid fecerint, quia neutrius ignorantia vincibilis, quamuis crassa, excusat à culpa & inobedientia, ob quam imposita est excommunicatio maior: impedit tamen incurfionem excommunicationis late contra eos qui aliquid scienter seu ausu temerario fecerint, seu aliquid præsumperint, seu aliquid facere contempserint, etiam si ignorantia vincibilis sit affectata, quia qui ex ignorantia, aut cum ignorantia adhuc affectata non obedit Ecclesiæ, non dicitur scienter nec ausu temerario non obedire, nec præsumere non obedire, nec contemnere obedire.

Sed quamuis ignorantia siue facti siue Iuris, quando est inuincibilis, impediatur incurfionem excommunicationis, non tamen ignorantia inuincibilis ipsius lationis, seu impositionis excommunicationis, ut contra Suarez & Agidium docent Couarruias & Vasquez, quia absque scientia excommunicationis potest esse peccatum mortale inobedientiæ respectu Ecclesiæ præcipientis: peculiariter tamen privilegio cap. *Vi animarum*. 2. de Constitutionibus, in 6. ignorantia inuincibilis, quamuis solum moraliter, seu probabilis excommunicationis annexæ statutis perpetuis Ordinariis, impedit incurfionem illius.

Addit Filiucius Tract. 11. cap. 8. quæst. 13. à quo non multum diferepat Suarez disp. 4. sect. 11. excommunicatum à Iudice, non teneri se gerere

ut talem quoad effectus excommunicationis in pura prohibitionem consistentes, absque irritatione, quousque ei legitime notificetur excommunicatio iam lata & incurfa: id tamen quamuis non careat probabilitate, & possit tuta conscientia amplecti, non approbamus, dum excommunicatus id aliunde sciat, aut prudenter timeat, cum ante dictam legitimam notificationem præsupponatur verè excommunicatus, de quo latius egimus Tractatu de Censuris in communi, Difficultate XXI. & XXI.

DIFFICULTAS II.

Utrum metus impediatur incurfionem Excommunicationis maioris.

CONVENIUNT Doctores, metum leuem (id est damni leuis) non impedire incurfionem excommunicationis maioris, quia non excusat ab inobedientia mortali ob quam incurritur. Et de tali metu est sermo in cap. *Sacris*. 5. de his quæ vi metusve causa sunt, dum Pontifex ait, cum, qui communicat excommunicatis, quamuis ob metum communicet, excommunicatione teneri, ut expendimus Tractatu de Censuris in communi, Difficultate XXI. & metum grauem (id est damni grauis, siue in vita, siue in fama, siue in diuitiis) impedire incurfionem excommunicationis maioris, quoties excusat à peccato mortali inobedientiæ respectu Ecclesiæ, quia solum ob tale peccatum mortale incurritur: sed quando metus grauis excuset à peccato mortali inobedientiæ respectu Ecclesiæ, disputatur in Tractatu de Legibus. Interim tamen existimamus, regulariter excusare, quoties non est incensus in contemptum legis, & opus, ob quod imponitur excommunicatio maior, non est etiam contra Ius naturale, sed tantum contra Ius posituum, siue humanum, siue diuinum. Addidimus *regulariter excusare*, quia non semper excusat, sed tantum quando impletio Iuris positui, siue humani siue diuini, censetur minoris momenti seu utilitatis bono communi, quam indemnitas à graui damno, quod imminet ex impletione illius; quod semper contingit, nisi in aliquo raro casu, quia pro tunc Ius illud non obligat.

Ex quo deducimus, cum, qui incurrit excommunicationem maiorem, posse efficere id, quod ipsa pure prohibetur, & non inualidatur, quando ex omissione imminet excommunicato graue aliquod damnum: quia prohibitio excommunicationis maioris, est pure humana, & eius impletio non censetur maioris momenti, quam indemnitas à graui damno. Vnde qui secretò commisit delictum cui annexa est excommunicatio maior, potest etiam absque præuia confessione, si aliàs est in statu gratiæ, celebrare, quoties id sit necessarium, ne cum ipsius infamia alij coniciant eum commisisse aliquod delictum, ob quod non audeat celebrare: ac proinde celebrando non fiet irregularis, quia irregularitas hæc non incurritur absque

Ddd 3 peccato

Couarru.
Vasquez.

Filiucius.
Suarez.

peccato mortali. Addidimus etiam, *absque praua confessione*; quia pramissio confessionis ante celebrationem, tantum est iuris positui, siue diuini siue Ecclesiastici, & eius impletio non videtur maioris momenti, quam indemnitas à graui damno, de qua re latius diximus Tract. de Censuris in communi, Difficultate XXI I.

DIFFICULTAS III.

Utrum iniustitia Excommunicationis maioris impediatur incursum illius.

Conueniunt Doctores, iniustitiam excommunicationis maioris, prouenientem ex defectu alicuius requisiti ad valorem excommunicationis, ut ex defectu prauae monitionis iuridicae, impedire incursum illius: non verò iniustitiam prouenientem ex defectu alicuius non requisiti ad valorem, ut ex defectu pronuntiationis excommunicationis in scriptis, ut supponitur in cap. 1. de Sententia excommunicat. in 6. nec iniustitiam, seu illicitudinem prouenientem ex malo sine Iudicis.

Est tamen difficultas, An iniustitia excommunicationis, proueniens ex defectu causae, nempe inobedientiae mortalis respectu Ecclesiae, quando videlicet non est verè, est tamen iuridicè probata, impediatur incursum excommunicationis.

Sotus.
Egidius.

Circa quod, ut optimè Sotus in 4. distinct. 22. quæst. 1. dub. 3. & Egidius disp. 13. dub. 83. cōtra Durandum & Cordubam existimamus, dictam iniustitiam impedire incursum excommunicationis; quia excommunicatio maior non fertur valide, nisi ob veram inobedientiam, & non ob probatam, quando verè non est. Et confirmatur, quia tunc sententia excommunicationis fundatur in præsumptione in casu particulari, ergo cum præsumptio sit falsa, sententia illa est nulla, ac proinde verè non obligat in conscientia, & quoad Deum: id tamen non tollit, excommunicatum teneri ratione scandalis se gerere ut talem coram eis, quibus excommunicatio lata nota est, & innocentia ignota, ex vi tamen excommunicationis, utpote inualida, non tenetur, ac proinde celebrando etiam coram prædictis, & publicè, non fiet irregularis, quia quamuis teneatur abstinere, non tamen ex vi excommunicationis, de quo latius diximus Tract. de Censuris in communi, Difficultate XXIV.

DIFFICULTAS IV.

Utrum appellatio legitima impediatur incursum Excommunicationis maioris.

Conueniunt Primò Doctores, appellationem legitimam (id est, ex rationabili causa) factam, antè quam Iudex absoluit ferat excommunicationem ipso facto ob peccatum iam factum, impedire incursum excommunicationis maioris (nisi quando Iudici concessum est, ut non obstante appellatione procedat in causam) ut constat ex cap. Pastoralis. § 3. de Appellationibus, in 6. quia, ut dicitur in hoc cap. per appellationem à puncto appellationis eximitur quis, quoad eum articulum, à potestate Iudicis, & eius potestas dormitat; & ut dicitur in cap. Si à Iudice. 10. eodem tit. eius iuris-

dictio suspenditur: ergo latio excommunicationis post appellationem factam, est nulla, utpote facta à non Iudice, seu à Iudice suspensio & dormitante.

Et ob eandem rationem, ut optimè Couarruias 1. p. §. 10. & communiter Doctores, appellatio post latationem excommunicationis sub conditione siue expressa, siue tacita transgressionis future (ut quando dicitur, *siue, vel si non solueris intra tres dies, &c.*) interpolata ante impletionem conditionis, id est ante factam transgressionem, impedit incursum excommunicationis latae sub illa conditione, quia scilicet à puncto appellationis facta latio excommunicationis ex defectu iurisdictionis expedita in Iudice; ac proinde perfici nequit impletionem conditionis. Appellatio autem facta à latatione excommunicationis latae sub conditione future transgressionis, fieri potest etiam post decem dies à puncto latationis excommunicationis quousque impleatur conditio; quia quousque impleatur, non est perfecta sententia excommunicationis, ac proinde non comprehenditur sub late præscribente decem dies ad appellandum intra eos à sententia, quia terminus iste præscribitur per appellationem à sententia absolute & simpliciter, ac proinde pro appellatione à sententia perfecta & absoluta.

Ita tamen appellatio legitima interpolata ante latationem excommunicationis, siue à sui principio absolutam, siue postea factam talem impletionem conditionis, impedit incursum excommunicationis, ut etiam impediatur, etiam si appellatio intra tempus præscriptum ad sequendam appellationem, omnino deferatur, aut ei renuntietur, ut exprimitur in cap. Lices. 14. de Sententia excomm. in 6. quia appellatio interpolata ante sententiam absolutam ab ipso puncto appellationis impedit ne perficiatur, si lata fuit sub conditione ante appellationem; & impedit valorem sententiae, si fuit omnino seu absolute lata post appellationem ob defectum iurisdictionis expedita in Iudice, quia à puncto appellationis iurisdictionis impeditur.

Quòd si appellatio non sit legitima, seu ex rationabili causa, non impedit incursum excommunicationis, nisi admitatur à Iudice, quia appellatio fuit nulla: si tamen admitatur, impedit non tam vi sua, quam voluntate Iudicis illam admittentis, seu se eximentis ab eo articulo.

Conueniunt Secundò Doctores, appellationem factam post sententiam excommunicationis latae, & absolutam siue à principio, siue impletionem conditionis, quamuis factam intra ipsos decem dies, non impedire incursum illius (quamuis deoueat causam ad Iudicem superiorem ad quem appellatur) ut constat ex cap. Is em. 20. de Sententia excomm. in 6. & supponitur in dicto cap. Pastoralis, quia, ut in eo cap. dicitur, excommunicatio lata secum trahit executionem, ac proinde semel absolute lata incurritur, seu executioni mandatur, ut in eodem dicitur, nec impedit denuntiationem excommunicationis latae faciendam. Appellatio tamen à sententia declaratoria excommunicationis non solum deuoluit causam ad superiorem, sed etiam suspendit eam sententiam, quia sententia declaratoria non secum trahit executionem. Id autem, quod dictum est de appellatione, dicendum etiam est de recusatione Iudicis excommunicantis, quia eadem est ratio.

DIFFICULTAS V.

*Utrum consensus partis impediatur incur-
sionem Excommunicationis sub con-
ditione lata.*

¹⁴ **S**UPPONIMUS, consensum partis, in cuius fauorem lata est excommunicatio sub conditione future transgressionis, absolute præstitum, eam ante impletionem conditionis omnino impedire absque consensu Iudicis, v.g. consensum creditoris, ad cuius instantiam lata est excommunicatio contra debitorem, si non soluat intra tres dies, omnino impedire incursum excommunicationis absque consensu Iudicis, si intra eos tres dies omnino remittat debitum.

Est tamen difficultas, An consensus partis prorogantis terminum præfixum à Iudice impediatur ad tempus, seu suspendat incursum excommunicationis absque nouo consensu Iudicis ultra terminum à Iudice præfixum.

^{Angelus.}
^{Henriquez.}
^{Suarez.} Circa quam, vt contra Nauarrum, Siluestrum, & Hugolinum optimè Angelus v. *Excommunicatio*. 1. num. 20. Henriquez lib. 13. cap. 2. & Suarez disp. 3. sect. 6. existimamus suspendere, quia excommunicatio non incurritur nisi ob contumaciam, quæ non reperitur quando pars consensit, quod non fiat v.g. solutio intra terminum à Iudice præfixum, sed contenta est quod fiat intra terminum ab ipsa parte prorogatum, quia intra terminum prorogatum non peccat non soluendo,

quod solum præcipit Iudex, & sub ea excommunicatione.

Addimus, vt contra Angelum, Siluestrum, Nauarrum & Henriquez aduertit Suarez, elapso termino à parte prorogato incurri excommunicationem absque nouo consensu Iudicis ex vi præcepti à principio facti, & lationis excommunicationis ei annexæ, quia Iudex qui præfixit terminum (v.g. trium dierum) vt intra illum fiat aliquid (v.g. solutio) non præfixit illum ad finiendum intra illum suum præceptum, & lationem excommunicationis ei annexæ, sed tantum ad finiendam permissionem aut licentiam differendi impletionem sui præcepti: ergo etiam post terminum à Iudice præfixum, & post terminum à parte prorogatum, perseverat præceptum Iudicis, & annexio excommunicationis; ac proinde ex vi lationis excommunicationis in principio factæ absque nouo consensu Iudicis, incurritur excommunicatio, non quia pars directè & potestatiuè differat præceptum & lationem excommunicationis, sed quia differendo, seu suspendendo obligationem naturalem in actu secundo (v.g. soluendi) cui Iudex præcepit satisfieri à debitore, consequenter & indirectè differt & suspendit præceptum Iudicis, & lationem excommunicationis ei annexæ.

¹⁶ Resipiscientiam quoque efficacem consilij aut mandati, aut inchoationis operis, aut ipsius operis cui annexa est aut annectitur excommunicatio, siue lute siue præcepto, siue sententia, habitam ante incursum excommunicationis, impedire incursum illius, constat ex Tractatu de Censuris in communi, Difficultate xv.

DISPUTATIO XIV.

De absolute ab Excommunicatione maiori.

DIFFICULTAS I.

*Utrum Excommunicatio possit auferri, aut
desinere esse absque absolute.*

¹ **D**IFFICULTAS hæc procedit de ablatione excommunicationis ab excommunicato manente viuo: quia si moritur, sola ipsa morte, absque absolute aliqua, desinit esse propriè excommunicatus; quia iam defunctus nequit præceptis & vinculis Ecclesiæ militantis esse ligatus, etiam si dicatur impropiè & indirectè excommunicatus manere, quia alij fideles sunt prohibiti pro eo Sacrificium offerre, & corpus eius Ecclesiasticè sepelire, antequam absoluantur, vt constat ex cap. *A nobis*. 28. de Sententia excomm. Et quamvis excommunicatus sui morte desinat esse propriè excommunicatus, non tamen morte excommunicantis: nec ex eo quod aliter desinat esse sub iurisdictione illius; quia quamvis inflicto excommunicationis maioris pendeat à iurisdictione excommunicantis, non tamen perseverantia illius iam inflicta, quia tantum perseverat sua natura, seu institutione qua creata & instituta est ab Ecclesiâ.

² Procedit ergo difficultas de ablatione excommunicationis excommunicati manentis viui, an possit

absq; absolute auferri, aut desinere esse, & non procedit, quando excommunicatio fuit absolute lata & incurta, quia tunc certum est non posse absque absolute auferri, sed tantum procedit, quando excommunicatio fuit lata vsque ad aliquem certum diem, vel vsque ad aliquem actum, vt quando dicitur, *Excommunico te vsque ad diem Dominicum*, vel *vsque ad satisfactionem*; an tunc sit necessaria absolutio, an non, sed ipsa ex se ipsa cesset finito tempore, vel facto eo actu.

Circa quam Glossa in Clement. I. de Decimis, & Glossa. Nauarrus c. 27. n. 165. docent, etiam tunc non auferri absque absolute (quod etiam tenet Siluester, quoad excommunicationem latam à Iudicibus Papa inferioribus) quia in lute reperitur forma absolute præscripta ad auferendam excommunicationem, ergo absque ea nequit excommunicatio auferri.

³ Couarruias verò 1. p. §. 11. Vasquez dub. 18. *Ægidius* disp. 14. nu. 219. & communiter Doctores docent, excommunicationem in casu dicto, à Vasquez. *Ægidius*. quocumque sit lata, cessare ex se ipsa absque absolute finito tempore, vel facto opere vsque ad quod lata fuit, & merito: quia excommunicatio maior est pœna lata à lute, vel à Iudice: ergo non durat amplius quàm vult inflictor ipsius: quod etiam ob eandem rationem contingit in suspensione & interdicto.

Ddd 4

Et